

[ARTIKEL IN "De Telegraaf" 'Laat jongere mensen weer aan het werk gaan'](#)

Door WIERD DUK – De Telegraaf, 11 april 2020

HALLE - De wereld zoekt wanhopig naar een weg uit de coronalockdown. De Duitse microbioloog en viroloog Alexander Kekulé, die in eigen land geldt als autoriteit inzake het coronavirus, bedacht een exit-strategie. „Bescherm de zwakkeren, blijf afstand houden en laat de 20- tot 50-jarigen weer aan het werk gaan.”

Alexander Kekulé

Hoe keren we terug naar een min of meer normaal leven, in tijden van corona? Overal ter wereld buigen economen, virologen, epidemiologen, psychologen, juristen, politici en anderen zich over die vraag.

Professor dr. Alexander Kekulé (61), een vooraanstaand Duits viroloog en microbioloog, die via blogs, podcasts en artikelen dagelijks inhoudelijke bijdragen levert aan de publieksvoorlichting, formuleerde een exit-strategie. Smart distancing is hiervan de kern: open de samenleving, maar blijf op afstand van elkaar. „We kunnen de wereld niet een jaar in lockdown laten.”

Herr Kekulé, allereerst: het mondkapje. Volgens de Nederlandse overheid zijn die niet nodig om ons te beschermen tegen het coronavirus. U denkt hier anders over.

„Mondmaskers heb je absoluut nodig in kleine, slecht geventileerde ruimtes, waar het soms onmogelijk is om twee meter afstand van elkaar te houden. Ik draag er zelf sinds enkele weken een bij me als ik naar buiten ga. Dat doe ik dan op in de winkel. Toch moet ik altijd een beetje lachen als ik in Azië massaal mensen met een mondkapje op straat zie lopen. Dat is wegens de wind helemaal niet nodig. Maar om besmettingen zeldzamer te maken, vooral die van kwetsbare ouderen, raad ik mondkapjes zeker aan.”

U waarschuwde al in januari voor corona, nadat u aanvankelijk nog twijfelde over het gevaar van het virus.

„Op 22 januari zei ik: we moeten niet alleen alle reizigers uit China testen, maar iedereen die corona-achtige verschijnselen heeft, want volgens mij is het virus al onder ons. Daar werd niks mee gedaan. Al mijn waarschuwingen werden in de wind geslagen. Mensen gingen op wintersport in Italië en Oostenrijk, keerden terug en verspreidden het virus op de carnavalsfeesten. Toen was het te laat en was een lockdown de enige mogelijke reactie.”

Eind maart publiceerde u een 'weg uit de lockdown'. Waaruit bestaat uw plan?

„Uit drie elementen. Ten eerste moeten we, voordat we de lockdown kunnen beëindigen, de risicogroepen in veiligheid brengen. Dit moeten we zien als een nationale opgave. Helaas bevinden onze politici zich in een soort coronacoma, maar er moet nú een begin worden gemaakt met de bescherming van de mensen in de verpleeg- en zorghuizen en van alleenstaande ouderen.”

"Vergeet niet: de sterfte onder ouderen bedroeg in Noord-Italië bijna 7 procent. Dat is een verschrikkelijk cijfer"

„Dit betekent: hun omgeving moet zo veilig worden als de ziekenhuizen: beschermende kleding voor personeel en bewoners, mondkapjes en dagelijkse maaltijden die door de overheid worden geleverd – waar hebben we anders een verzorgingsstaat voor? – opdat het risico van besmetting minimaal is. Vergeet niet: de sterfte onder ouderen bedroeg in Noord-Italië bijna 7 procent. Dat is een verschrikkelijk cijfer. Wij zijn in Duitsland met tien miljoen mensen boven de 70 een sterk vergrijsde samenleving, net als Nederland. De risicogroep is

enorm. Het is een schande dat er op dit moment, ook in Nederland, zoveel mensen sterven in de bejaardentehuizen. Al in februari wisten we dat dit virus vooral ouderen raakt."

Wat gaat de rest van de bevolking doen?

„We vervangen de lockdown door een systeem van smart distancing. Dit betekent dat we niet langer allemaal thuis blijven, maar per situatie veiligheidsmaatregelen nemen. Bijvoorbeeld: taxichauffeurs dragen altijd een mondkapje en desinfecteren hun stoelen na iedere klant. Mensen die naar de winkel gaan, worden verplicht mondkapjes te dragen, zoals dit in Oostenrijk het geval is. Ook op kantoren, waar mensen dicht bij elkaar zitten, worden mondkapjes verplicht. En: handen wassen. Mensen tussen de 20 en de 50 moeten weer gewoon aan het werk gaan. Door smart distancing zullen veel minder nieuwe besmettingen optreden."

Toch zal een groot aantal van hen besmet raken. Wat zegt u dan?

„We staan het virus inderdaad toe om dit deel van de bevolking gecontroleerd te infecteren. Dit kan helaas niet anders. Dat is een harde constatering, dat begrijp ik, maar jongeren ondervinden over het algemeen weinig complicaties van Covid-19. Een aantal zal ziek worden en een enkeling zal sterven, maar dat zullen er niet meer zijn dan tijdens een normale seizoensgriep."

"In Duitsland sterven in sommige jaren twintigduizend mensen aan de griep, ook jongeren. Dat aantal accepteren we"

„In Duitsland sterven in sommige jaren twintigduizend mensen aan de griep, ook jongeren. Dat aantal accepteren we: we leggen onze economie niet plat wegens een griepuitbraak. De zorg mag echter niet overbelast raken, dus daar moeten we op sturen: iedere patiënt moet verzekerd zijn van optimale zorg. Dat moet de staat garanderen: geen triage op de ic's."

Hoe controleer je die verspreiding?

„Bijvoorbeeld door sommige regio's eerder te openen dan andere. Vooral brandhaarden die hard zijn getroffen komen hier voor in aanmerking: in Oostenrijk Tirol, een regio die je goed kunt afgrenzen, en in Nederland Noord-Brabant. Je kunt ervan uitgaan dat daar al een zekere groepsimmunititeit is opgebouwd. Begin met het openen van de kinderopvang en de scholen, maar alleen voor kinderen die niet met hun grootouders onder een dak wonen. Dat moet in de gaten worden gehouden. Na een maand of zes tot negen, schat ik, zal tot 50% van de bevolking besmet zijn geraakt. Dan hebben we al een behoorlijke immunititeit opgebouwd."

Dit klinkt als een reusachtig sociaal experiment.

„Het alternatief is: wachten op een vaccin en dat is er op z'n vroegst over een jaar. Je kunt de wereld niet zo lang in lockdown laten, dat kun je van niemand verlangen. Dan bestaan onze samenlevingen niet meer. Van Bangkok tot San Francisco: overal spreek ik collega's die zeggen; dit is hoe we het moeten doen. Het verschil met de groepsimmunititeit, zoals die eerder in Groot-Brittannië en Nederland werd – en in Zweden nog altijd wordt – nagestreefd, is dat we nu eerst in lockdown de tijd nemen om de kwetsbare groepen te isoleren voordat we de rem eraf halen."

"Het alternatief is: wachten op een vaccin en dat is er op z'n vroegst over een jaar. Je kunt de wereld niet zo lang in lockdown laten"

„De maatregelen rond smart distancing zullen we lang moeten volhouden. Met smart distancing kun je nieuwe infecties niet 100% vermijden, maar we kunnen ze wel zeldzaam

maken. Dan kun je door het achterhalen van de besmette contacten mensen isoleren en de infectieketen doorbreken. Zo behoud je controle over de verspreiding.”

Wat is uw inschatting, op hoeveel doden zullen we uitkomen?

„Het is enorm belangrijk om te achterhalen hoeveel mensen besmet zijn en zijn geweest, zodat we het sterftecijfer kunnen bepalen. Daarom moeten we uitgebreid testen. Op basis van betrouwbare cijfers uit Zuid-Korea, de wereldkampioen testen, denk ik dat we uitkomen op hoogstens 0,2%. Dat betekent: op elke 10 miljoen geïnfecteerden, twintigduizend doden.”

‘Testen op grote schaal noodzakelijk’

Onder meer in Frankrijk, België, Finland en Spanje buigen knappe koppen zich over de vraag hoe het maatschappelijke en economische leven weer gedeeltelijk kan worden hervat. Als eerste kondigde Denemarken een versoepeling aan van de coronamaatregelen. In Duitsland pleit een groep wetenschappers van verschillende pluimage voor een ‘openingsstrategie’, mede gebaseerd op het exitplan van Alexander Kekulé. Specifieke leeftijdsgroepen, ondernemingen en regio’s zouden weer activiteiten moeten gaan ontplooien.

Volgens Martin Lohse (63), farmacologie-professor in Würzburg en één van de coördinatoren van het onderzoek, is testen op grote schaal in zo’n scenario noodzakelijk. „We moeten heel veel zaken goed voorbereiden”, zegt Lohse. „De economie uitschakelen is makkelijker dan die weer opstarten.”

Martin Lohse

Het is, volgens de hoogleraar, niet alleen economische noodzaak om te zoeken naar openingen. Lohse: „Ook psychologisch en sociaal is een lockdown niet vol te houden voor een samenleving. Ik zit hier in de zon in een mooie tuin bij een groot huis, maar voor mensen met grote gezinnen in kleine appartementen is dit niet te doen. Veel kinderen uit zwakkere milieus raken bovendien uit het zicht van scholen en leraren. Die dreigen we nu te verliezen.”

Het leven zoals we kenden zal niet eerder dan ‘diep in 2021’ terugkeren, vermoedt Lohse.

‘Gecontroleerd loslaten’

Hoogleraar Piet Van Mieghem (55) van de TU Delft behoort tot een groep wetenschappers, die, samen met het RIVM, in Nederland exit-strategieën bedenken en pogen door te rekenen. „Een biologisch virus gedraagt zich als een digitaal computervirus”, zegt Van Mieghem. „Het is net een bosbrand die wordt aangewakkerd door een felle wind.”

Van Mieghems team ontwikkelde een methode waarmee het verloop van corona-infecties in de verschillende provincies kan worden ingeschat. „Wij kijken naar de cijfers: wanneer kun je op de meest verantwoorde manier terug naar normaal? Daarvoor heb je zoveel mogelijk data nodig: wie zijn er geïnfecteerd en waar? Lastig, want er wordt pas sinds kort op ruimere schaal getest. Wat wij beogen is: in regio’s waar het virus bijna is uitgewoed, de mensen weer gecontroleerd loslaten. Dan moet je wel onmiddellijk weten wanneer corona in zo’n gebied weer opflakert en die besmette mensen in quarantaine brengen. Dus: voortdurend testen.”

Piet van Mieghem

Van Mieghem zegt het grotendeels eens te zijn met professor Kekulé. „Behalve met groepsimmunitet, wat een overgave is aan het virus. Bovendien weet ik niet welke blijvende

schade het virus precies aanricht, ook niet als je Covid-19 in milde vorm hebt gehad. Word je weer helemaal de oude, zoals na een griepje, kun je weer sporten op het niveau van voorheen en ook: is er kans op herinfectie?"

Sinds de Spaanse griep in 1918 hebben we zo'n gevaarlijke pandemie niet meegemaakt, zegt Van Mieghem. In feite zitten ook de deskundigen met de handen in het haar. „Er zijn geen draaiboeken.“